

«Ανοιχτή προς τη θάλασσα και ανοιχτή στον κόσμο». Θέλουν οι δημότες της Θεσσαλονίκης να επιστρέψουν σ' αυτό το όραμα για την κάποτε πολυ-πολιτισμική πόλη τους, ιδίως όταν σε περίοδο κρίσης η ετερότητα εκλαμβάνεται ως επιβάρυνση; Πώς νοηματοδοτείται η ιστορία σε μία πόλη που αυτοπροσδιορίζεται ως κοσμοπολιτική, αν όχι με την αντιπαράθεση για τον δημόσιο χώρο;

Στην ιστορική Πλατεία Ελευθερίας, που λειτουργεί ως παρκινγκ, έχει τοποθετηθεί μεταξύ σταθμευμένων αυτοκινήτων ένα μνημείο του Ολοκαυτώματος στη μνήμη των περίπου 50.000 Εβραίων της Θεσσαλονίκης, της γνωστής στο παρελθόν ως «μικρής Ιερουσαλήμ». Εδώ συγκαταρτήθηκαν από τους Γερμανούς Ναζί «το μαύρο Σάββατο» της 11^{ης} Ιουλίου 1942 και κατεγράφησαν -αφού υπέστησαν δημόσιο εξευτελισμό -9.000 άντρες. Τέσσερις χιλιάδες από αυτούς οδηγήθηκαν σε καταναγκαστική εργασία.

Το όνομα της Πλατείας Ελευθερίας υπενθυμίζει την επανάσταση των Νεότουρκων, που ξεκίνησε από τη Θεσσαλονίκη κηρύσσοντας την ίδρυση του τουρκικού έθνους-κράτους το 1908. Ανάμεσά τους ο Μουσταφά Κεμάλ, ο ιδρυτής της σύγχρονης Τουρκίας που μεγάλωσε στη Θεσσαλονίκη. Το όνομά του συνδέεται με τη νίκη των τουρκικών στρατευμάτων επί των ελληνικών στην εκστρατεία της Μικράς Ασίας, η οποία κατέληξε το 1922 στη «μεγάλη καταστροφή», στο ξεριζώμα ενός ελληνικού μακραίωνου πολιτισμού και στην ανταλλαγή πληθυσμών. Πολλοί από τους Μικρασιάτες, τους Πόντιους και τους Θρακιώτες ήρθαν τότε πρόσφυγες στη Θεσσαλονίκη.

Ο δημόσιος χώρος στην πόλη και η αίσθηση γι' αυτόν πρέπει να ανακτηθεί. Οι τοποθεσίες μνήμης είναι ελάχιστα παρούσες, συνήθως κρυφά και ανώνυμα. Κάτω από την ασφάλτο είναι κρυμμένη η ιστορία αυτής της πόλης, άγνωστη στους περισσότερους.

Η πόλη αναπλάθει την Πλατεία Ελευθερίας ως δημόσιο χώρο, χώρο αναψυχής, συνάντησης και ανάδειξης της ιστορικής μνήμης. Η προκήρυξη έγινε, η κριτική επιτροπή επέλεξε ένα σχέδιο και εκτίμησε περισσότερα. Απομένει μέσω της δημόσιας διαβούλευσης να γίνει η οριστικοποίηση των σχεδίων της ανάπλασης. Στην πρωτόγνωρη για τα ελληνικά δεδομένα πρακτική της διαβούλευσης για τον δημόσιο χώρο είναι χρήσιμες οι εμπειρίες άλλων ευρωπαϊκών πόλεων για τον τρόπο που αυτές δια-πραγματεύονται τη μνήμη τους.

Το Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ Ελλάδας σε συνεργασία με την 1^η Κοινότητα Δήμου Θεσσαλονίκης διοργανώνουν δημόσια συζήτηση

ΜΝΗΜΗ και δημόσιος χώρος

Σάββατο 16 Νοεμβρίου 2013
ώρα 10.00 - 16.30

Αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου
Βασ. Γεωργίου 1

Στην εκδήλωση θα υπάρχει μετάφραση από και προς τα ελληνικά και τα γερμανικά.

Ευχαριστίες στον κ. Γιάννη Μέγα για την παραχώρηση υλικού από το αρχείο του.

Την Παρασκευή 15 Νοεμβρίου 2013 και ώρα 18.30 θα γίνουν τα εγκαίνια της έκθεσης συμμετοχών στον αρχιτεκτονικό διαγωνισμό προσχεδίων για την «Ανάπλαση της Πλατείας Ελευθερίας» στο φουαγιέ του Δημαρχιακού Μεγάρου και η τελετή απονομής των βραβείων και εξαγορών του διαγωνισμού στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.

Πληροφορίες

Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ
Αριστοτέλους 3
54624 Θεσσαλονίκη
+30 2310 28 28 29
info@gr.boell.org
www.gr.boell.org

1^η Κοινότητα
Δήμου Θεσσαλονίκης
Παύλου Μελά 40
54622 Θεσσαλονίκη
+30 2310 268782
a-koinotita@thessaloniki.gr

ΜΝΗΜΗ και δημόσιος χώρος

Η ΠΟΛΗ ΣΥΖΗΤΑ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟΝ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

16 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2013

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου ώρα 10.00-16.30

10.00-13.00

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Γιάννης Μπουτάρης
Δήμαρχος Θεσσαλονίκης

Sergey Lagodinsky
Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ, Βερολίνο

**Επανασχεδιάζοντας
την Πλατεία Ελευθερίας**

Συντονισμός
Πέτρος Δημητρακόπουλος
πρόεδρος 1^{ης} Κοινότητας Δήμου Θεσσαλονίκης

**Πλατεία Ελευθερίας:
μία συνάντηση με την πρόσφατη ιστορία
της Θεσσαλονίκης**

Βίλμα Χαστάογλου-Μαρτινίδη
αρχιτέκτων-πολεοδόμος
Ομότιμη Καθηγήτρια Α.Π.Θ.

Έλλη Γκαλά-Γεωργιλιά
πολιτικός μηχανικός

**Ποιες αφηγήσεις ήταν σημαντικές
για την κριτική επιτροπή;**

Δημήτρης Φατούρος
Ομότιμος Καθηγητής Αρχιτεκτονικής Α.Π.Θ.
πρόεδρος κριτικής επιτροπής

Νίκος Παπαμίχος
πολεοδόμος

Παρουσίαση του 1^{ου} βραβείου

Θεμιστοκλής Χατζηγιαννόπουλος
αρχιτέκτων

Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης
αρχιτέκτων

Γιάννης Μέγας
πολιτικός μηχανικός
σύμβουλος της ομάδας μελέτης

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Τι είναι σημαντικό για τους πολίτες;

Φίλιππος Ωραιόπουλος
Καθηγητής Αρχιτεκτονικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ιωσήφ Βαένα
φαρμακοποιός

Πρόδρομος Μάρκογλου
συγγραφέας

Δημήτρης Χατζόπουλος
πρόεδρος Συλλόγου Αρχιτεκτόνων

Πελαγία Αστρεϊνίδου-Κωτσάκη
αρχιτέκτων

Ιωάννης Κιουρτσόγλου
ξεναγός

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

13.00-14.00

Ξεναγήση στην έκθεση αρχιτεκτονικών σχεδίων
του διαγωνισμού από τον αντιδήμαρχο Αστικού Σχεδιασμού
Ανδρέα Κουράκη

(αίθουσα πολλαπλών χρήσεων Δήμου Θεσσαλονίκης)
Ελαφρύ γεύμα

14.00-16.30

**Ιστορία σε κίνηση:
πώς ανακαλύπτουν οι πολίτες την ιστορία
της πόλης τους, πώς την βιώνουν και τη
συνδιαμορφώνουν οι σύγχρονοι κάτοικοί της;**

Συντονισμός
Ελένη Χοντολίδου
σύμβουλος 1^{ης} Κοινότητας Δήμου Θεσσαλονίκης
πανεπιστημιακός

**Μνήμη και πλουραλιστική κοινωνία:
προωθώντας τη συμμετοχή**

Ulla Kux
διευθύντρια προγραμμάτων Ιστορίας
Ίδρυμα Μνήμης, Ευθύνης και Μέλλοντος
(*Erinnerung, Verantwortung und Zukunft*), Βερολίνο

**Σχολική και Δημόσια Ιστορία:
από τη διάσταση στη σύζευξη**

Δημήτρης Μαυροσκούφης
Καθηγητής Διδακτικής Μεθοδολογίας
και Ιστορίας της Εκπαίδευσης Α.Π.Θ.

**Ιστορικές παρεμβάσεις στο δημόσιο χώρο:
μεταξύ επιστημονικής έρευνας και
δράσεων της κοινωνίας των πολιτών**

Georg Traska
Ινστιτούτο για την ιστορική παρέμβαση
(*Institut für historische Intervention*), Βιέννη

**Οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης:
μετά τη γενοκτονία, η μνημοκτονία**

Ρένα Μόλχο
ιστορικός

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Γρηγόρης Αμπατζόγλου
Καθηγητής Ψυχιατρικής-Παιδοψυχιατρικής Α.Π.Θ.

Γιάννης Γκλαρνέτατζης
συγγραφέας και διοργανωτής περιηγήσεων

Βαλμπόνα Χυστούνα
εκπαιδευτικός

Σύλλογος Αλβανών μεταναστών
«Μπτέρα Τερέζα»

Δέσποινα Συρρή
πολιτική κοινωνιολόγος
«Συμβίωση»

Γιώτα Γάτση
εκπαιδευτικός

ΣΥΖΗΤΗΣΗ